

Силабус курсу
Актуальні питання неофіційної антропонімії

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність: 6.020303 Філологія. Українська мова і література
Освітньо-професійна програма Українська мова і література
Кількість кредитів – 2
Рік підготовки, семестр – 2 рік, 2 семестр
Компонент освітньої програми: вибірковий
Дні занять:
Консультації:

Мова викладання: українська

Керівник курсу

к. філол.н., Наливайко Марія Ярославівна

**Контактна
інформація**

marianalyvajko@i.ua; 0352) 0352-43-58-65 – деканат факультету
філології і журналістики

Опис дисципліни

Курс «Актуальні питання неофіційної антропонімії» є дисципліною мовного спрямування, зумовлений необхідністю вивчення регіональної народнопобутової антропонімії. Ґрунтовне дослідження неофіційних іменувань дасть можливість розкрити лексичний потенціал аналізованого матеріалу у структурно-семантичному аспекті, розглянути мотиви надавання та способи творення прізвищ. Зміст дисциплін «Українська діалектологія» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців-філологів.

Навчальний контент

	<i>Теми</i>	<i>Результати навчання</i>
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.	
1	ТЕМА 1. Історія вивчення неофіційних іменувань	Опанувати знання про неофіційні йменування як об'єкт лінгвістичних досліджень. Ознайомитися з історією формування прізвищ та сімейно-родових іменувань. Оволодіти поняттям «антропонімія».
2	ТЕМА 2. Проблемні питання вивчення прізвищ, сімейно-родових іменувань, псевдонімів.	Ознайомитися з низкою лінгвістичних проблем та різними підходами до їх вирішення, а саме: компонентами, що творять неофіційну систему іменування; з

		різними класифікаціями індивідуальних прізвищ і сімейно-родових іменувань; вивчити проблему відіменних, відпрізвищевих прізвищ та сімейно-родових іменувань; словотвірні особливості індивідуальних прізвищ і сімейно-родових назв тощо.
3	ТЕМА 3. Лексико-семантична характеристика прізвищ і способи їх творення	Уміти розмежувати терміни «відапелятивне прізвисько», «відантропонімне прізвисько», «відіменне прізвисько», «відпрізвищеве прізвисько», «відтопонімне прізвисько». Ознайомитися з особливостями творення прізвищ. Уміти виявляти мотиви надавання прізвищ.
4	ТЕМА 4. Сімейно-родові іменування	Уміти розмежовувати поняття «прізвисько» та «сімейно-родове іменування». Знати особливості творення сімейно-родових іменувань.
5	ТЕМА 5. Псевдоніми	Ознайомитися з джерелами поповнення псевдонімів. Оволодіти способами творення псевдонімів.
6	ТЕМА 6. Нікнейми	Ознайомитися з джерелами поповнення інтернетних імен. Знати основи творення нікнеймів. Оволодіти способами творення нікнеймів.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ІК 01.	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі лінгвістики в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
ЗК 03.	Комунікативна. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність до ефективного комунікування, готовність до співпраці з колегами, вміння працювати в колективі; здатність аналізувати зміст думки та її структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.
ЗК 08.	Науково-дослідницька. Здатність виконувати навчально-дослідні завдання; володіння науково-дослідними методами відповідного фахового спрямування. Критична обізнаність та інтелектуальна чесність.
ФК 01.	Філологічна. Усвідомлення структури лінгвістичної науки та її теоретичних основ; володіння ключовими поняттями мовознавства, теоріями і методами філологічного аналізу, особливостями розвитку філологічної думки у певну історичну епоху та у сучасному контексті розвитку гуманітаристики. Здатність здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
ФК 02.	Лінгвістична. Здатність аналізувати лінгвістичні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, а також на основі відповідних загальнонаукових методів. Знання природи і сутності мови, походження й закономірностей розвитку мов, особливостей структури мови, шляхів вивчення мовного матеріалу. Знання системи сучасної української мови.
ФК 04.	Лінгвальна. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію. Досконале володіння українською мовою в її літературній формі, розуміння діалектного різноманіття української національної мови, вміння використовувати засоби мови відповідно до специфіки комунікативної ситуації різновиди мови, засади мовної політики. та контексту. Здатність аналізувати просторові та соціальні різновиди

	мови.
ФК 09.	Репрезентаційна. Здатність презентувати результати навчальної та дослідницької діяльності у галузі філології на місцевому, національному та міжнародному рівні.
1. ПРН	Дослідницький. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних інноваційних методів. Знати й розуміти систему мови, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів. Мати навички участі в наукових та / або прикладних дослідженнях у галузі філології.
2. ПНР	Комунікативний професійно-орієнтований. Застосовувати в професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні з урахуванням змістового наповнення.
ПНР 5.	Проектувальний. Здатність застосовувати профільні знання у підготовці до уроків з української мови.

Літературні джерела

1. Антонюк О. В. Лексико-семантична група прізвиськ, що вказують на звички, уподобання, вчинки людини (на матеріалі антропонімії Донецчини) / О. В. Антонюк // Актуальні питання антропоніміки / Відп. ред. І. В. Єфименко. – К., 2005. – С.25–30.
2. Антошин А. Н. Прозвища жителей с. Монакова / А. Н. Антошин // Ономастика Поволжья 2.– Горький, 1971. – С 98–100.
3. Аркушин Г. А. Західнополіські деривати з суфіксом -к(а) / Г. А. Аркушин // Мовознавство. – 2001. – № 4. – С. 40–46.
4. Бірыла М. В. Беларуская антрапанімія. Уласныя імёны, імёны-мянушкі, імёны па бацьку, прозвішчы / М. В. Бірыла – Мінск : Навука і техника, 1966. – 328 с.

5. Бірыла М. В. Беларускія антрапанімічныя назвы у іх адносінах да антрапанімічных назваў іншых славянскіх моў (рускай, украінскай, польскай) / М. В. Бірыла. – Мінск : Выд-ва АН БССР, 1963. – 58 с.
6. Близнюк Б. Б. Моделі іменування особи на Гуцульщині в писемних пам'ятках XV–XVI ст. / Б. Б. Близнюк // Наук. зап. Сер. «Мовознавство» / Тернопіль. держ. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2003. – Вип. I. – С. 10–13.
7. Близнюк Б. Б. Сучасні гуцульські прізвища в історичному розвитку: дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.01 / Близнюк Богдана Богданівна. – Львів, 1997. – 280 с.
8. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття. Вступ та імена: конспект лекцій / П. П. Чучка. – Ужгород: Вид-цтво Ужгород. ун-ту, 1970. – 103 с.
9. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття: дис. ... на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : 10.661 «Мови народів СРСР (українська мова)»/ Чучка Павло Павлович. – Ужгород, 1969. – 987 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-6, МКР) усне опитування, завдання, тести	55
ІНДЗ (творча робота)	25
Залік (презентація творчої роботи)	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Завдання для підсумкового контролю (залікові питання)
- 4) Електронне навчання в системі MODLE